

Opvang van Oekraïners: als het moet, kan alles

Door Caroline Kreeft

'Er kan heel veel, als we er voor kiezen om het samen te doen.' Met deze boodschap opende Christine Simonian, locatie coördinator noodopvang Oekraïne, het werkbezoek 'Inspelen op acute crises – wat kunnen we leren van de snelle opvang van Oekraïners?' op de opvanglocatie voor Oekraïense vluchtelingen in het Alrijne Ziekenhuis in Leiderdorp. Ze is één van de vier sprekers tijdens dit werkbezoek op de Dag van het Bestuur. Ze zette haar kwetsbare en ingrijpende verhaal over haar eigen ervaring als vluchteling in Nederland de relevantie en urgentie van het besproken vraagstuk op scherp. Diverse punten kwamen in zowel de boodschap van de sprekers als in de discussie die volgde naar voren, waaronder het belang van samenwerking, de impact van lokaal leiderschap en het belang van de menselijke maat.

Charlotte van Ruijven, Hoofd van het Knooppunt Coördinatie en Informatie Oekraïne (KCIO) wees op de ontwikkeling dat samenwerking tussen het rijk, de regio en hulpdiensten na de coronacrisis veel gangbaarder is geworden en dat dit ook het uitgangspunt dient te zijn voor de oplossing van de opvangcrisis. Het KCIO functioneert zelf als schakel tussen het rijk en uitvoerende partijen in de crisisaanpak rond de opvang van Oekraïners. Volgens burgemeester van Leiden Henri Lenferink is een eerlijke verdeling onder gemeenten van groot belang. Binnen de Veiligheidsregio Hollands Midden, waar Lenferink voorzitter van is, is er dan ook snel na de start van de crisis een basisafpraak gemaakt over de opvang per gemeente naar rato van het aantal inwoners.

Lokaal leiderschap

De sprekers waren het er over eens dat het vraagstuk van de opvang een politiek omstreden probleem is, dat, ondanks dat zij hier niet voor opgewassen zijn, op het bordje van de gemeenten terecht is gekomen. Kutsal Yesilkagit, hoogleraar International Governance aan de Universiteit Leiden, stelt dat een belangrijk deel van de oplossing van dit typisch 'wicked problem' ligt in lokaal leiderschap: bestuurders, zoals in Leiden burgemeester Lenferink, die in de bres springen voor de opvang van vluchtelingen, kunnen van grote invloed zijn op onder andere het draagvlak in de samenleving. Als bestuurder is het belangrijk om het gesprek aan te gaan en je gezicht te laten zien, ook waar dit spannend kan zijn. Lenferink spreekt uit ervaring en stelt dat met de juiste inzet ook felle tegenstanders, bijvoorbeeld bij de inrichting van een opvanglocatie in de wijk, kunnen bijdraaien en uiteindelijk zelfs begaan raken met de mensen in de opvangcentra.

De menselijke maat

Het persoonlijke verhaal van Christine Simonian sloot goed aan bij een terugkerend thema: het belang van de menselijke maat en het verhaal van de mensen om wie het nu daadwerkelijk draait. Vragen over het toekomstperspectief dat we vluchtelingen kunnen bieden, in de vorm van mogelijkheid tot werken of het volgen van een opleiding, kwamen in de discussie naar voren. De langdurige procedures en het 'zwarte gat' waar veel vluchtelingen in vallen werden daarbij in het bijzonder als problematisch erkend.

'Als het moet kan alles'

Wat zijn concluderend de belangrijkste lessen om mee te nemen uit dit bezoek? Volgens burgemeester van Leiden Henri Lenferink is de grootste les uit de opvangcrisis: 'Als het moet kan alles.' Het succes van de opvang in Leiden is hier volgens hem het toonvoorbeeld van; als het kan in een van de dichtstbevolkte steden van Nederland, dan moet het overal en voor alle doelgroepen kunnen. Het creëren van draagvlak in de samenleving, door bijvoorbeeld te wijzen op de toegevoegde waarde van vluchtelingen aan de samenleving, is van groot belang en bestuurders kunnen hier een grote rol in spelen. Ook blijft het noodzakelijk om aandacht te houden voor de (mentale) impact van de lange procedures.